

Note 2 - Viktige regnskapsestimater og skjønsmessige vurderinger

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet foretar ledelsen estimater, skjønsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette vil derfor påvirke regnskapsførte beløp for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. I fjorårets årsregnskap er det redegjort nærmere for vesentlige estimater og forutsetninger i note 3 Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper.

Pensjoner

SpareBank 1 SMN -konsernet har innskuddspensjonsordning. For ytterligere beskrivelse av pensjonsordningen, se note 22 i årsrapporten for 2021.

Konsernets pensjonsforpliktelser regnskapsføres i henhold til IAS 19R. Estimatavvik føres derfor direkte mot egenkapitalen og presenteres under andre inntekter og kostnader.

Ytelsesordningen ble besluttet avviklet i styremøte 21. oktober 2016. Ansatte i ytelsesordningen gikk over på innskuddsbasert pensjon fra første januar 2017, og har mottatt fripolise på opptjente rettigheter fra ytelsesordningen. Fripoliser forvaltes av SpareBank 1 SMN pensjonskasse som fra første januar 2017 er fripolisekasse. Det er opprettet en rammeavtale mellom SpareBank 1 SMN og SpareBank 1 Pensjonskasse som omhandler finansiering, kapitalforvaltning mv. På grunn av ansvaret SpareBank 1 SMN fremdeles har, vil fremtidig forpliktelse måtte innarbeides i regnskapet. Styret i SpareBank 1 SMN pensjonskasse skal være sammensatt av representanter fra konsernet og deltagere i pensjonsordningene i henhold til vedtektene i SpareBank 1 SMN pensjonskasse.

Det er foretatt ny beregning av konsernets pensjonsforpliktelser per 31. desember 2022:

Økonomiske forutsetninger	31.12.21	1.1.22	31.12.22
Diskonteringsatts	1,60 %	1,60 %	3,00 %
Avkastning	1,60 %	1,60 %	3,00 %
Lønnsregulering	2,25 %	2,25 %	3,25 %
G-regulering	2,25 %	2,25 %	3,25 %
Pensjonsregulering	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Arbeidsgiveravgift	19,10%	19,10 %	19,10 %

Demografiske forutsetninger

Dødelighet, giftemåls sannsynlighet etc	K2013 BE
Uførhet	IR73
Frivillig avgang	2% til 50år, 0% etter 50år

Bevegelse hittil i år konsern (mill.kr)	Sikret	Usikret	Totalt
Netto pensjonsforpliktelse 1.1.22	-62	8	-54
Korrigerings mot EK IB	-	-	-
Korrigerings mot EK UB	-177	-1	-177
Netto pensjonskostnad	-1	0	-1
Foretakets tilskudd	-	-	-
Utbetalinger over drift	-	-1	-1
Netto pensjonsforpliktelse 31.12.22	-240	6	-234

Finansiell status konsern (mill. kr)	31.12.22	31.12.21
Pensjonsforpliktelse	577	645
Verdi av pensjonsmidler	-812	-701
Netto pensjonsforpliktelse før arbeidsgiveravgift	-235	-56
Arbeidsgiveravgift	1	1
Netto pensjonsforpliktelse etter arbeidsgiveravgift	-234	-54

Pensjonskostnad konsern (mill.kr)	31.12.22	31.12.21
Ytelsesbasert pensjon opptjent i perioden	-	-
Renter	-1	-1
Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad	-1	-1
Innskuddspensjon og AFP	100	103
Periodens pensjonskostnad	99	102

Virksomhet holdt for salg

SpareBank 1 SMNs strategi er at eierskap som følge av misligholdte engasjementer i utgangspunktet skal ha kort varighet, normalt ikke lengre enn ett år. Investeringene bokføres til virkelig verdi i morbankens regnskap, og klassifiseres som holdt for salg.

Fra fjerde kvartal 2022 er datterselskapet SpareBank1 Markets klassifisert som holdt for salg. 22. juni 2022 meldte SpareBank1 SMN at SpareBank1 Markets styrker satsningen innenfor kapitalmarkedet og får SpareBank1 SR-Bank og SpareBank1 Nord-Norge som store eiere. SpareBank1 SR-Bank og SpareBank1 Nord-Norge overdrar sin markets-virksomhet til SpareBank1 Markets, og kjøper seg i tillegg opp i selskapet i form av et kontantvederlag. Etter gjennomføringen av transaksjonen vil SpareBank1 SMN eie 39,4% og SpareBank1 Markets vil behandles som et tilknyttet selskap. Transaksjonen er avhengig av godkjenning fra Finanstilsynet og Konkurransetilsynet, og er planlagt gjennomført i mars 2023.

Resultat fra SpareBank1 Markets er omklassifisert som følger:

Resultatregnskap (mill. kr)	Fjerde	Fjerde		
	kvartal	kvartal	2022	2021
	2022	2021	2022	2021
Netto renteinntekter	2	4	8	9
Netto provisjons- og andre inntekter	-162	-170	-515	-691
Netto avkastning på finansielle investeringer **)	-46	-45	-273	-216
Sum inntekter	-207	-212	-780	-898
Sum driftskostnader	-163	-160	-574	-633
Resultat før skatt	-61	-51	-206	-254
Skatt	15	10	27	46
Resultat virksomhet holdt for salg	46	42	179	208

Januar-Desember 2022 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Virksomhetens	Eierandel
					resultat	
Mavi XV AS konsern	75	30	12	11	-0	100 %
SpareBank 1 Markets	1.844	1.063	780	601	179	67 %
Sum Holdt for salg	1919	1093	791	612	179	

Tap på utlån og garantier

For detaljert beskrivelse av bankens tapsmodell viser vi til note 2 og 3 i årsregnskapet for 2021.

Det ble i 2020 og 2021 gjort endringer i input til bankens tapsmodell som følge av økt usikkerhet på grunn av koronasituasjonen. Dette bestod i økte tapsforventninger i basisscenarioet for både personmarkedsporteføljen og bedriftsmarkedsporteføljen. Disse endringene ble reversert i løpet av 2021 for personmarkedsporteføljen og per første kvartal 2022 for bedriftsmarkedsporteføljen. I tillegg ble kunder innenfor hotell/reiseliv i trinn 1 flyttet til trinn 2 – denne forutsetningen ble reversert i fjerde kvartal 2022.

I 2022 har økt makroøkonomisk usikkerhet som følge av krigen i Ukraina, sterk økning i energi- og råvarepriser, utfordringer i forsyningskjedene og utsikter til varig høyere inflasjon og rentenivå medført at det er lagt til grunn økt sannsynlighet for lavt scenario for bedriftsmarked ekskl. offshore. Framtidige tapsforventninger er økt ved at PD og LGD baner for både personmarked og bedriftsmarked ekskl. offshore er hevet i basisscenarioet. Banken har fokusert på forventede langsiktige effekter av krisen. For offshore porteføljen er det i løpet av 2022 som følge av vesentlig bedring i marked og markedsutsikter lagt til grunn økte inntjeningsforutsetninger i simuleringene og vekt for lavt scenario er redusert for supply og subsea.

Effekten av endringen av forutsetninger i 2022 er vist på linjen "Endring som skyldes endrede forutsetninger i tapsmodellen" i note 7.

Nedskrivningene reduseres som følge av fjerning av påslag i basisscenarioet for næringslivsporteføljen (ekskl. offshore og hotell) og redusert påslag i PD og LGD baner for hotell (ned fra et svært høyt nivå). På den annen side øker nedskrivningene både for næringslivs- og personmarkedsporteføljen som følge av nytt påslag i PD og LGD baner som følge vesentlig økt rentenivå. I tillegg gir økt vekt på lavt scenario for næringslivsporteføljen økte nedskrivninger. Nedskrivningene reduseres for offshore som følge av økte inntjeningsforutsetninger og redusert vekt for lavt scenario for de viktigste segmentene. Nedskrivningene for hotell/reiseliv reduseres fordi forutsetning om minimum klassifisering i trinn 2 ble avsluttet i fjerde kvartal 2022.

Samlet utgjør dette 104 millioner kroner for banken og 86 millioner kroner for konsernet i reduserte nedskrivninger.

Sensitiviteter

Første del av tabellen under viser fullt modellberegnet forventet kredittap på grunnlag per 31. desember 2022 i de tre scenarioene, fordelt på porteføljene Privatmarked (PM) og Bedriftsmarked (BM), samt offshore, reiseliv og landbruk som summerer seg til Morbank. I tillegg viser tabellen fullt modellberegnet forventet kredittap i datterselskapet SpareBank 1 Finans Midt-Norge (SB1 Finans MN). ECL for morbanken og datterselskapet er summert i kolonnen Konsern.

Andre del av tabellen viser porteføljefordelt ECL ved anvendt scenarivekting samt en alternativ scenarivekting med doblett sannsynlighet for nedsidescenariet.

Dersom man doblett nedsidescenarioets sannsynlighet på bekostning av basisscenariet ved utgangen av 2022 ville dette medført en økning i tapsavsetningene på 315 millioner kroner for morbanken og 343 millioner kroner for konsernet.

	BM	PM	Offshore	Reiseliv	Landbruk	Sum morbank	SB 1 Finans MN, BM	SB 1 Finans MN, PM	Konsern
ECL i forventet scenario	465	80	236	10	47	839	42	22	903
ECL i nedsidescenariet	1.240	268	482	32	191	2.214	89	78	2.381
ECL i oppsidescenariet	353	30	195	6	28	612	29	14	654
ECL med anvendt scenarivekting 60 /25/15	642	-			81	723	44		767
ECL med anvendt scenarivekting 65 /20/15			279			279			279
ECL med anvendt scenarivekting 60 /30/10	-	-	-	15		15	-		15
ECL med anvendt scenarivekting 70 /15/15		100				100		29	129
Sum ECL anvendt	642	100	279	15	81	1.117	44	29	1.190
ECL med alternativ scenarivekting 35/50/15	836				117	952	64		1.016
ECL med alternativ scenarivekting 45/40/15		-	328		-	328	-		328
ECL med alternativ scenarivekting 30/60/10	-	-	-	23		23	-		23
ECL med alternativ scenarivekting 55/30/15	-	129	-	-	-	129	-	37	166
SUM ECL alternativ (doblet nedside)	836	129	328	23	117	1.432	64	37	1.533
Endring ECL ved alternativ vekting	194	28	49	8	36	315	20	8	343

Tabellen reflekterer at det er til dels betydelige forskjeller i underliggende PD- og LGD-estimer i de ulike scenarioene og at det er differensierte nivåer og nivåforskjeller mellom porteføljene. På konsernnivå er ECL i oppsidescenarioet, som i stor grad reflekterer taps- og misligholdsbildet de seneste årene, om lag 70 prosent av ECL i forventet scenario. Nedsidescenarioet gir over dobbel ECL sammenlignet med forventet scenario. Anvendt scenarivekting gir om lag 30 prosent høyere ECL enn i forventet scenario.